

PARDUBICKÝ KRAJ

**Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby
se zdravotním postižením na období 2016 – 2018**

Souhrnné vyhodnocení naplňování cílů za rok 2017

Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením

Dne 16. 12. 2015 byl usnesením Zastupitelstva Pardubického kraje Z/366/15 schválen Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2016 - 2018 (Krajský plán), na jehož přípravě se podílely jednotlivé odbory Krajského úřadu Pardubického kraje a další subjekty. V pořadí již třetí strategický dokument vznikl za účelem zmírňování dopadů zdravotního postižení a vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením ke stejné aktivnímu životu, jako mají osoby bez zdravotního postižení.

Cílem tohoto dokumentu jsou významné oblasti života osob se zdravotním postižením, které má Pardubický kraj reálnou možnost ovlivnit. Jedná se zejména o oblasti osvěty; přístupnosti staveb, dopravy a informací; dostupnosti vzdělávání; zdraví a zdravotní péče; zaměstnávání osob se zdravotním postižením; dostupnosti kulturních, sportovních, volnočasových a rekreačních aktivit a sociální péče. V rámci dokumentu jsou stanoveny jednotlivé cíle a opatření, jejichž naplňování je i s příslušnými termíny v kompetenci zainteresovaných odborů Krajského úřadu Pardubického kraje, případně dalších subjektů.

Koordinátorem naplňování a vyhodnocování Krajského plánu je odbor sociálních věcí, který pravidelně 1x ročně předkládá Radě Pardubického kraje zprávu o plnění úkolů, přičemž vychází z podkladů odborů Krajského úřadu Pardubického kraje odpovědných za realizaci cílů a opatření Krajského plánu, která jsou v jejich gesci, či v gesci dalších subjektů.

Vyhodnocení cílů Krajského plánu za rok 2017

Cíle a opatření tohoto strategického dokumentu jsou zaměřeny na vytváření podmínek pro zlepšení kvality života osob se zdravotním postižením Pardubického kraje. Mají přispět k odstraňování nerovností v dostupnosti vzdělávání, dopravy, zaměstnávání, zdravotnictví, kultury, sportu, volnočasových a rekreačních aktivit pro osoby se zdravotním postižením.

Na základě předložených podkladů zainteresovaných odborů Krajského úřadu Pardubického kraje a dalších subjektů se v jednotlivých oblastech Krajského plánu podařilo za rok 2017 v souhrnu následující:

2. Osvětová činnost

Jedním z důležitých cílů Krajského plánu je pokračovat v prohlubování vzdělávání zaměstnanců veřejných institucí a informování veřejnosti o nejrůznějších aspektech života a specifických potřebách osob se zdravotním postižením a způsobech pomoci, čímž dochází ke zlepšování podmínek pro vyrovnávání příležitostí pro tuto skupinu občanů našeho kraje a je vytvářeno příznivé klima, které se projevuje ochotou veřejnosti akceptovat osoby se zdravotním postižením a integrovat je do běžné společnosti.

Cíl 2.1

Průběžně vzdělávat zaměstnance Krajského úřadu Pardubického kraje v oblasti problematiky osob se zdravotním postižením.

V rámci prohlubování vzdělávání zaměstnanců veřejných institucí bylo také v roce 2017 součástí Vstupního vzdělávání úředníků územně samosprávných celků téma komunikace s osobami se zdravotním postižením, a to v rámci modulu „**Management a komunikace**“ (časová dotace 4 výukové hodiny vstupního vzdělávání).

V průběhu roku proběhla celkem 3 školení, a to v těchto termínech:

- 16. - 20. 1. 2017 za účasti 13 úředníků Krajského úřadu Pardubického kraje a 22 úředníků z obcí;
- 3. - 7. 4. 2017 za účasti 14 úředníků Krajského úřadu Pardubického kraje a 14 úředníků z obcí;
- 11. - 15. 9. 2017 za účasti 15 úředníků Krajského úřadu Pardubického kraje a 50 úředníků z obcí.

V rámci projektu Vzdělávání pracovníků krajských úřadů realizovaného Asociací krajů ČR a Národní radou osob se zdravotním postižením ČR, s názvem Specifikace a zásady komunikace s osobami se zdravotním postižením bylo v akreditovaném semináři „**Jak komunikovat s osobami se zdravotním postižením pro úředníky krajských úřadů**“ proškolen celkem 9 pracovníků Krajského úřadu Pardubického kraje, vesměs členů pracovní skupiny ke Krajskému plánu. Seminář proběhl od 7. - 9. 6. 2017. Výstupem projektu byla také **Metodika pro kurzy vzdělávání pracovníků krajských úřadů v komunikaci s osobami se zdravotním postižením a Adresář užitečných kontaktů organizací osob se zdravotním postižením a poskytovatelů sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením**, které proškolení pracovníci obdrželi.

Velkou oblibu vzbuzují zážitkové semináře. Netradičně vedené semináře poskytují účastníkům možnost vyzkoušet si a naučit se formou zážitkové metody správné přístupy k lidem s nejrůznějšími typy zdravotního postižení.

Odborní pracovníci TyfloCentra Pardubice, o.p.s. nabídli účastníkům těchto seminářů možnost vyzkoušet si a naučit se formou zážitkové metody správné přístupy k lidem se zrakovým handicapem, a to na celkem 86 akcích uskutečněných v průběhu roku 2017. Proškoleni při nich bylo 2660 účastníků - žáků ZŠ, studentů středních, vyšších odborných a vysokých škol, pracovníků nemocnic a veřejnosti. Tato organizace se také prezentovala v rámci osvěty např. na Dnech zdraví, dnech otevřených dveří, veletrzích sociálních služeb aj.

22 obdobných zážitkových seminářů, exkurzí, prezentací v rámci osvěty při nejrůznějších příležitostech připravila v roce 2017 Česká abilympijská asociace, z.s. pro 1148 účastníků z řad žáků, studentů, pracovníků firem, pacientů Hamzovy léčebny Luže Košumberk aj., a 5 seminářů pro žáky a studenty škol v blízkém okolí Pardubic, včetně zážitkového semináře pro účastníky regionálního kola festivalu Pod duhovými křídly, připravila KŘÍŽOVATKA handicap centrum, o.p.s.

Cíl 2.2

Zvyšovat povědomí veřejnosti o problematice osob se zdravotním postižením a jejich aktivitách.

a

Cíl 2.3

Podporovat osvětu a poradenství v oblasti diskriminace osob se zdravotním postižením, prevenci násilí a domácího násilí páchaného na osobách se zdravotním postižením.

Povědomí veřejnosti o problematice osob se zdravotním postižením je naplňováno různými formami - v podobě tiskových zpráv, průběžně zveřejňovaných informací na internetových stránkách Pardubického kraje, facebooku Pardubického kraje na: https://www.facebook.com/Odbor-soci%C3%A1ln%C3%ADch-v%C4%9Bc%C3%AD-Pardubick%C3%A9ho-kraje-313451532357525/?ref=nf_, Duhových novinách (www.duhovenoviny.cz), facebooku Duhových novin na <https://www.facebook.com/pages/Duhov%C3%A9-noviny/562080297238143>, prostřednictvím rozesílání hromadných e-mailů, dále pak i v rámci akcí pro organizace osob se zdravotním postižením.

Stejně jako v přechozích letech se také v průběhu roku 2017 na území Pardubického kraje uskutečnily četné akce s regionálním či celonárodním významem, na jejichž propagaci a realizaci se podílel také Pardubický kraj, a kterých se účastnili osobně i představitelé kraje. Z akcí podporovaných z rozpočtu Příspěvky a záštity v oblasti osob se zdravotním postižením bylo podpořeno celkem 19 projektů v celkové výši 215.000,- Kč.

Představitelé kraje poskytli záštity mnoha kulturním, sportovním, osvětovým, školským akcím pro osoby se zdravotním postižením, např. celostátnímu festivalu Nad oblaky – Každý může být hvězdou; sportovním projektům handicapovaných - Handy cyklomaraton 2017; 41. ročníku Sportovních her pro zdravotně postižené děti a dospělé; handicapFish Cupu 2017 – rybářským závodům pro handicapované; sportovnímu soustředění vozíčkářů v kempu Buňkov – vyhlášeném sportovním centru vozíčkářů, které nemá, co se týká vypracovaného zázemí pro osoby se zdravotním postižením v jedné lokalitě, v České republice obdoby; projektu 5. ročníku projektu Mám svůj svět, ale mám Vás rád; letnímu táboru Svojanov 2017 – CUKŘÍCI; charitativním plesům; benefičnímu přestavení Anastasia v rámci přístupného divadla; Týdnům pro duševní zdraví 2017; aj. akcím.

22. 3. 2017 se uskutečnilo jednání hejtmana Pardubického kraje s předsedou Národní rady osob se zdravotním postižením k tématu působení zástupců Národní rady osob se zdravotním postižením ve výborech Zastupitelstva Pardubického kraje a k dopravní problematice osob se zdravotním postižením v našem kraji.

9. 6. se uskutečnil Den Pardubického kraje, na kterém se mimo jiné představili v kulturních vystoupeních také soubory uživatelů sociálních služeb Pardubického kraje.

Také v roce 2017 udělovali zástupci Pardubického kraje a Národní rady osob se zdravotním postižením prestižní cenu **Duhové křídlo**, a to již popáté. Předání nejvyššího ocenění za práci v sociální oblasti pro lidi se zdravotním postižením na regionální úrovni Pardubického kraje se uskutečnilo 11. 10. 2017 v sále ABC klubu Pardubice. V kategorii Profesionál zvítězila Gabriela Bělková, ředitelka Integrační školky a rehabilitačního centra Lentiika v Pardubicích. Mezi Dobrovolníky a filantropy zvítězil František Švadlenka, dlouhodobý dobrovolný funkcionář Svazu tělesně postižených. Poskytovatelem sociálních služeb roku 2017 se stala farma Apolenka, která již dlouhá léta poskytuje hiporehabilitaci, a Zvláštní cenu za celoživotní práci získala Miluše Horská, ředitelka Základní školy a praktické školy Svítání.

Již tradičně se i v roce 2017 uskutečnil také **Týden vzdělávání dospělých 2017 v Pardubickém kraji**, a to na přelomu listopadu a prosince 2017. Jednou z aktivit Týdne vzdělávání byl den otevřených dveří pro veřejnost na útvarech rekvalifikací úřadu práce, dále pak přednáška na téma „Možnosti sociálního zabezpečení pro osoby se zdravotním postižením“ lektorované Mgr. Jitkou Kratochvílovou z Poradny Národní rady osob se zdravotním postižením ČR v Pardubicích.

3. Oblast přístupnosti staveb, dopravy a informací

Odstraňování architektonických bariér probíhá sice průběžně. Nadále je však nezbytné systematicky pokračovat a dohlížet nad dodržováním a správnou aplikací příslušných předpisů, neboť tím je umožněn přístup osob se zdravotním postižením nejrozumnějších typů ke vzdělávání, zaměstnání, kultuře a rozvoji sociálních vztahů.

Cíl 3.1

Zajistit přístupnost budov A, B, C krajského úřadu osobám s různým typem zdravotního postižení nebo osobám s omezenou schopností pohybu a orientace.

Na webových stránkách Pardubického kraje <https://www.pardubickykraj.cz/pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim>, v sekci pro osoby se zdravotním postižením, je dostupná pomůcka **Desatera pro komunikaci s osobami s nejrůznějšími druhy zdravotního postižení**. Na recepci obou budov krajského úřadu jsou k možnému využití šablony pro osoby zrakově postižení k podpisům.

V návaznosti na opatření 3.1.3 tohoto cíle – Nastavit pravidla způsobu jednání pracovníků Krajského úřadu s návštěvníky krajského úřadu – osobami se zdravotním postižením, může být jistě pro pracovníky kraje pomocníkem Metodika pro kurzy vzdělávání pracovníků organizací osob se zdravotním postižením a poskytovatelů sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením krajských úřadů v komunikaci s osobami se zdravotním postižením, jednoho z výstupů projektu Vzdělávání pracovníků krajských úřadů (viz výše cíl 2.1).

Cíl 3.2

Zajistit přístupnost zdravotnických a školských zařízení zřizovaných Pardubickým krajem osobám se zdravotním postižením.

Analýzy mapování bezbariérovosti jsou uveřejněny na webových stránkách Pardubického kraje již od roku 2012. Zjednodušené uživatelské popisy bezbariérovosti objektů, kde jsou dohledatelné i zmapované školy, zdravotnická zařízení, aj., jsou veřejně k nahlédnutí na webových stránkách České abilympijské asociace, z.s., a postupně jsou ukládány i do map. Více na: <http://www.caaos.cz/nase-aktivity/konzultace-bezbarierovosti/>. Na tyto stránky je od roku 2016 zajištěn prolink z webových stránek Pardubického kraje určených pro osoby se zdravotním postižením: <https://www.pardubickykraj.cz/pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim>, a je zde možné dohledat přístupnost staveb, včetně zdravotnických a školských zařízení zřizovaných Pardubickým krajem také pro osoby se zdravotním postižením.

Zdravotnická zařízení zakládaná a zřizovaná Pardubickým krajem mají zajištěn bezbariérový přístup pro zdravotně postižené občany. Přístupnost pro osoby se zdravotním postižením je možné dohledat také v sekci internetových stránek Krajského úřadu Pardubického kraje – Zdravotnictví – Zřizované a zakládané organizace, kde je uveřejněna informace o bezbariérovém přístupu pro zdravotně postižené občany do zdravotnických zařízení zakládaných či zřizovaných Pardubickým krajem.

Co se týká kulturních zařízení zřizovaných Pardubickým krajem, pak v **Krajské knihovně v Pardubicích** jsou všechny, veřejnosti přístupné, prostory bezbariérové, kromě sklepa. Informace jsou zveřejněny na webových stránkách organizace <http://kkpce.cz/cs/> i na facebooku. Knihovna je zapojena v programu **Bezbariérovost – mapování města na Magistrátu města Pardubice**.

Oddělení zvukové knihovny nabízí bezplatně výpůjčky "knih do ucha", tyto tituly nabízí pouze nevidomým, těžce zdravotně postiženým osobám, a osobám dlouhodobě nebo přechodně zdravotně postiženým. Více také na: <http://kkpce.cz/cs/sluzby/sluzby-pro-handicapovane/zvukova-knihovna/>.

Regionální muzeum Litomyšl má informace o bezbariérovosti umístěny na webu. <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-navstevniky.html>.

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě uvádí informaci o přístupnosti výstavních prostor pro osoby se zdravotním postižením na svých webových stránkách včetně telefonického kontaktu na osobu pověřenou touto problematikou. <http://www.muzeum-myto.cz/9-info.php?a=1&stranka=informace>.

Východočeské muzeum v Pardubicích informuje o bezbariérovosti na svých webových stránkách, stejně tak na dalších portálech a médiích (sociální sítě, turistické portály Kudy z nudy apod.). Konkrétně se informace objevuje v sekci Zámek – Otevírací doba a vstupné

(<http://www.vcm.cz/oteviraci-doba-a-vstupne/>). Těmito opatřeními je zabezpečena informovanost veřejnosti, pokud chce navštívit stálé expozice, krátkodobé výstavy i jednorázové kulturní akce.

Cíl 3.3

Aktivně podporovat zpřístupňování staveb osobám se zdravotním postižením v Pardubickém kraji a zabránit vzniku nových bariér.

Odbor majetkový, stavebního řádu a investic provádí metodickou činnost a poradenství v rámci pravidelných porad s pracovníky obecných stavebních úřadů obcí a měst Pardubického kraje týkající se tématu obecných technických požadavků zabezpečujících bezbariérové užívání staveb a tím dochází mimo jiné i ke zvyšování odbornosti kompetentních pracovníků na úřadech. V roce 2017 se konala jedna porada. S odkazem na provedené pravidelné metodické kontroly stavebních úřadů v roce 2017 lze konstatovat, že pracovníci obecných stavebních úřadů aplikují vyhlášku Ministerstva pro místní rozvoj č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, ve znění pozdějších předpisů, v rámci výkonu své správní činnosti. Stavební úřady nemají problémy s aplikací právního předpisu a aktivně spolupracují se sdruženími pro osoby se zdravotním postižením.

V roce 2017 Pardubický kraj podpořil v rámci individuální dotace poskytované Odborem sociálních věcí mapování přístupnosti objektů a infrastruktury měst z rozpočtu kraje dvě organizace částkou **170.000,- Kč** (Česká abilympijská asociace, z.s., obdržela částku 115.000,-Kč na projekt Poradenská a konzultační střediska bezbariérovost; Středisko sociálních služeb Salvia, z.s., částku ve výši 55.000,-Kč na projekt Konzultační činnost).

Cíl 3.4

Podporovat bezbariérovost a přístupnost turistických cílů a tras v Pardubickém kraji pro osoby se zdravotním postižením.

Na krajském turistickém portálu Pardubického kraje www.vychodni-cechy.info je realizována rozvojová aktivita, a to umístění informací o přístupnosti veřejných objektů měst a obcí u prezentací jednotlivých měst a obcí. Na základě navázané spolupráce mezi Pardubickým krajem a Českou abilympijskou asociací z. s. (www.caacz.cz) jsou tato data průběžně aktualizována a popisnou formou zveřejňována na krajském turistickém portálu. Zmapovány jsou zejména veřejné objekty, nikoliv komerční objekty. Pro tento účel byla založena speciální **e-mailová adresa bezbarier@czecot.com**, kam Česká abilympijská asociace průběžně zasílá aktualizované informace o objektech.

S Klubem českých turistů Pardubického kraje (KČT) jsou průběžně vedena jednání, jejichž cílem je vyznačit turistické trasy pro osoby se zdravotním postižením dle metodiky (autor KČT). V roce 2016 KČT vyznačil první trasu pro vozíčkáře na území našeho kraje „K Černému Nadýmači“ (Břehy u Přelouče). Okruh je v blízkosti ubytovacího zařízení s největší ubytovací kapacitou a zázemím pro osoby se zdravotním postižením nejen v Pardubickém kraji, ale i celé naší republiky (Autokemp Buňkov; celoroční provoz). Tato trasa včetně propagačních materiálů byla zveřejněna i na krajském turistickém portálu www.vychodnicechy.info. Na turistickém portálu Pardubického kraje jsou zveřejněné i další doporučené trasy pro osoby s pohybovým postižením. Jedná se o trasy, které jsou zároveň vhodné i pro in-line bruslení-„in-line stezky“ (www.vychodni-cechy.info/inline-brusleni/). V mapách těchto tras jsou vyznačeny problematické úseky (železniční přejezd, stoupání, klesání, nájezd na komunikaci...).

Na portálu jsou pod záložkou „tipy na výlety - pro vozíčkáře“ zveřejněny odkazy na půjčovny kompenzačních pomůcek na území Pk a nově bezbariérová WC a WC osazená EURO zámkem.

V roce 2017 byly poskytnuty dotace ve výši 90 tis. Kč na 1 projekt podporující budování bezbariérovost v oblasti cestovního ruchu. Příjemcem byl spolek Bacrie, z.s. (Česká Třebová) na projekt „Rozvoj pravěkého muzea v přírodě Křivolík v roce 2017“, který obsahuje vybudování zázemí pro návštěvníky 25 m² v muzeu v přírodě, veřejného tábořiště - 5 laviček, dostavbu domu z doby bronzové, seníku, dílen a sýpky - vše z přírodních materiálů a bezbariérové terénní úpravy.

Cíl 3.5

Zpřístupnit veřejnou dopravu a další dopravní služby pro osoby se zdravotním postižením.

Z dostupných informací odboru dopravy a silničního hospodářství Krajského úřadu Pardubického kraje vyplývá, že při veřejných zakázkách na zajištění dopravní obslužnosti Pardubického kraje je jedním z hodnotících kritérií bezbariérovost prostředků veřejné hromadné dopravy (vhodný přístup, orientační a informační systémy pro osoby se zrakovým a sluchovým postižením). Soustavně probíhá navyšování počtu plně nebo částečně nízkopodlažních autobusů na území Pardubického kraje.

Ke zlepšení dostupnosti veřejné hromadné dopravy, zejm. v oblasti komunikace jistě přispěly nainstalované informační tabule na vybrané přestupní body v Pardubickém kraji, které zlepšily informovanost pro cestující veřejné dopravy a umožnily i lepší orientaci na autobusových nádražích pro osoby se zdravotním postižením. Průběžně jsou označovány v jízdních řádech také garantované nízkopodlažní spoje a zastávky splňující nároky na bezbariérový výstup a nástup, a to v rámci Integrovaného dopravního systému Pardubického kraje. V roce 2018 budou zpracovávány zadávací podmínky pro výběrová řízení na dopravce v autobusové dopravě. Jedním z navrhovaných opatření bude umístění LED display tabulí, které budou v čelní a boční části autobusů oznamovat směr jízdy (název linky a konečnou zastávku). Stejně informace budou poskytovány i uvnitř autobusu.

Nadále dochází k proškolení zaměstnanců dopravců zaměřených na komunikaci s osobami s různými druhy zdravotního postižení. Je zajištěn fungující dispečink autobusové a železniční dopravy, který podává osobám se zdravotním postižením informace k veřejné hromadné dopravě. V případech rušení vlakových spojů, které jsou uzpůsobeny pro přepravu osob se zdravotním postižením, se daří nahrazovat je nízkopodlažními autobusy. V drážní dopravě dochází k obnově vozového parku. Nejstarší vozové soupravy budou modernizovány s ohledem na zvýšení komfortu pro cestující. V následujících letech bude provedena modernizace dopravních uzlů (vlakových nádraží v Pardubicích a České Třebové). Jednotlivá nástupiště budou plně bezbariérová. Současně se pracuje na přestupních terminálech mezi autobusovou a drážní dopravou v Moravské Třebové a Přelouči. Vzniklo nové autobusové nádraží v Králíkách.

Specializovaná doprava není součástí integrovaného dopravního systému; není v možnostech veřejné dopravy tuto službu zajistit. Na dopravu ve svých regionech přispívají ze svých rozpočtů také obce.

V rámci programové dotace Program 2 – Program podpory aktivit navazujících na služby poskytované podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, byly podpořeny mimo jiné i 4 organizace poskytující speciální dopravu pro osoby se zdravotním postižením v celkové výši 1,511 mil. Kč (Česká abilympijská asociace, z.s., s projektem „Bezbariérová doprava“ v částce 168.000,-Kč; Oblastní spolek ČČK Ústí nad Orlicí a jejich projekt „Senior doprava ČČK“, který zajišťuje dopravu nejen seniorů, ale i osob se zdravotním postižením, ve výši 515.000,-Kč; Středisko sociálních služeb Salvia, z.ú. s projektem „Doprava osob se zdravotním postižením a seniorů“ ve výši 131.000,-Kč; ZŠ a PŠ Svítání o.p.s., a jejich projekt „Doprava žáků“ částkou 697.000,-Kč). Oproti roku 2016, kdy byla v rámci této programové dotace poskytnuta částka ve výši 1.360 mil. Kč, došlo v roce 2017 k navýšení na částku 1.511 mil. Kč.

Cíl 3.6

Podpořit informovanost o Národním rozvojovém programu mobility pro všechny.

Pardubický kraj se v loňském roce nevyjadřoval k žádnému projektovému záměru na bezbariérové úpravy. Příspěvek Ing. Dagmar Lanzové z Národní rady osob se zdravotním postižením ČR zazněl na poradě odboru majetkového, stavebního řádu a investic v roce 2016; v roce 2017 žádné proškolení neproběhlo. Zástupce Pardubického kraje se dne 9. 3. 2017 účastnil metodického setkání na téma – Dostupnost – odstraňování bariér (informačních a architektonických) přirozeného života lidí se zdravotním postižením konaného v Praze v rámci projektu Cesta k životu.

Krajská knihovna Pardubice je aktivně zapojena do programu **Bezbariérovost – mapování města na Magistrátu města Pardubice** (viz výše cíl 3.2).

Za Pardubický kraj bylo podáno a doporučeno k financování celkem 14 záměrů bezbariérových tras za období let 2005 – 2018 z Národního rozvojového programu mobility pro všechny. Jednalo se o záměry Pardubic, Litomyšle, Chrudimi, Ústí nad Orlicí, Chvaletic, Holic, České Třebové, Pardubického kraje, Proseče, Přelouče, Svitav 2x a Žamberka 2x.

Cíl 3.7

V rámci Krajského úřadu Pardubického kraje podporovat přístup osob se zdravotním postižením k informacím.

Přístup k informacím, ať již mluveným, tištěným, psaným či elektronickým, je pro osoby se zdravotním postižením nezbytný a je jednou ze základních podmínek orientace člověka s různým druhem postižení v prostředí společnosti.

Pro osoby se zdravotním postižením jsou přístupné informace na webových stránkách i úřední desce Pardubického kraje. K lepší informovanosti osob se zdravotním postižením o přístupnosti k nejrůznějším aktivitám, včetně oblasti kultury, cestovního ruchu a sportu, informacím o Euroklíči, aktuálním tématům, zveřejňovaným pozvánkám, přispěl také prolink ze stránek Pardubického kraje pro osoby se zdravotním postižením na stránky Duhových novin: <https://www.pardubickykraj.cz/pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim>.

Cíl 3.8

Zajistit informovanost osob se zdravotním postižením o přístupnosti aktivit v oblasti kultury, cestovního ruchu a sportu.

Ve spolupráci s Magistrátem města Pardubice (dále jen MmP) se **Krajská knihovna v Pardubicích** (dále jen KK) aktivně zapojila do projektu Bezbariérovost, kdy je aktualizován plán města s tím, že díky získané dotaci se budovy KK na Pernštýnském náměstí staly pro veřejnost zcela bezbariérové. Do všech prostor určených veřejnosti (kromě sklepa) je přístup pro vozíčkáře. Zaměstnanci knihovny jsou v rámci vzdělávání školeni pro práci s nejrůznějšími typy zdravotního postižení, nejen v oblasti mobility. Pro knihovny byl zpracován **projekt Handicap friendly**, do kterého by se knihovna mohla v roce 2018 přihlásit a pokusit se získat certifikát. Ve spolupráci s MmP řeší venkovní navigační systém města pro handicapované a možnost parkovacích míst pro imobilní návštěvníky. KK se zapojila i příspěvkem na **konferenci Bezbariérovost**, která je pravidelně pořádána MmP a prezentovala možnosti knihovny pro organizace poskytující informace a pomoc handicapovaným. KK poskytuje speciální fond pro nevidomé a pomůcky pro osoby se zbytky zraku. Pro lepší orientaci jsou upraveny některá studijní místa i informace na webu knihovny. Již v minulosti KK navázala aktivní spolupráci s organizacemi, které svou činnost orientují na pomoc handicapovaným – škola Svítání, Dětským integračním centrem Lentilka, Integrační centrum sociálních aktivit Kosatec (ICSA) apod., která trvá dosud.

V programech knihovny jsou zařazovány aktivity věnované integraci handicapovaných dětí, případně poradenské činnosti pro jejich rodinné příslušníky. V rámci těchto aktivit je

profilována i část knihovního fondu v oblasti naučné literatury i beletrie. Tyto aktivity jsou opatřeny jasnou informací.

Informace o bezbariérovosti uvádí **Regionální muzeum v Chrudimi**, stejně tak i **Regionální muzeum v Litomyšli** na všech propagačních tiskovinách (plakáty, pozvánky, letáky).

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě uvádí informaci o přístupnosti výstavních prostor pro osoby se zdravotním postižením na svých webových stránkách včetně telefonického kontaktu na osobu pověřenou touto problematikou. Nutno zdůraznit, že výstavní prostory celého 2. nadzemního patra nejsou bezbariérové, a vzhledem k prostorovým dispozicím a památkové ochraně objektů se ani do budoucna tento stav v Regionálním muzeu ve Vysokém Mýtě nezmění.

Východočeská galerie v Pardubicích se aktivně zapojila do projektu nadace Charty 77 – Mapy bez bariér, kde jsou uvedeny přístupy do objektu Dům U Jonáše, který je majetkem kraje.

Východočeské muzeum v Pardubicích (VČM) na svých webových stránkách na úvodní straně a v sekci Zámek – Otevírací doba jednoznačně informuje o bezbariérovém přístupu na zámek. Tímto je zabezpečena informovanost veřejnosti zejména při návštěvách stálých expozic, ale i dočasných výstav a jiných akcí, které se na zámku konají. Při pořádání dočasných výstav, které se mohou odehrávat ve třech výstavních sálech – Velký gotický sál, Malý gotický sál a Multifunkční sál – je taktéž na webových stránkách v sekci Výstavy k těmto dočasným akcím přidána aktuální informace o přístupnosti sálů. Pokladna zámku pak slouží jako primární informační místo pro všechny návštěvníky, kde jsou zaměstnanci řádně proškoleni o přístupnosti jednotlivých částí zámku a vždy podají správnou informaci zástupcům veřejnosti. Zároveň pracovníci pokladny zajišťují informovanost ostatním zaměstnancům VČM o přítomnosti osob se zdravotním postižením, aby byla zajištěna pomoc při přepravě ve výtahu a v dalších prostorách, kde je nutná pomoc či zvýšená opatrnost zaměstnanců. Pokladna také poskytuje prostor pro zanechání informačních materiálů jiných organizací o konání akcí, kde mohou mít instituce uvedenou informaci o přístupnosti jejich aktivit.

Co se týká cestovního ruchu a sportu, Pardubický kraj se snaží podporovat osoby se zdravotním postižením i v rámci zpřístupňování turistických cílů a tras. Na portálu <http://www.vychodni-cechy.info>, jsou v záložce „tipy na výlety - pro vozičkáře“ (více na: <http://www.vychodni-cechy.info/dovolena-vozickari/>), zveřejněny mimo jiné i informace s odkazy na půjčovny kompenzačních pomůcek na území Pardubického kraje a nově i na bezbariérová WC a WC osazená EURO zámky.

V roce 2012 uzavřel Pk smlouvu o partnerství a spolupráci s Labskou stezkou o.s. Spolupráce se týká projektu „Labská stezka – od pramene k moři – bez bariér“. Oddělení sportu a cestovního ruchu zajišťuje marketingovou podporu každoročně pořádané akce občanským sdružením Labská stezka „Tour de Labe pro všechny“ formou propagace prostřednictvím turistických informačních center v Pk a krajského turistického portálu www.vychodnicechy.info. Akce se tradičně koná v průběhu letních měsíců po jednotlivých etapách. Stejně tak tomu bylo v roce 2017.

Sportovní akce podporované Pardubickým krajem zaměřené na handicapované sportovce jsou zveřejňovány od roku 2012 v kalendáři akcí na portále Pk a zároveň na Školském portále Pk. Jedná se hlavně o každoročně opakující se akce jako např. Pardubický vinařský půlmaratón.

Oddělení sportu a cestovního ruchu nevydávalo v roce 2017 žádné propagační tiskoviny zaměřené na handicapované a cestovní ruch.

4. Oblast vzdělávání a školství

Obecně byl přelomovým rokem v pojetí vzdělávání, zejména vzdělávání osob se zdravotním postižením, rok 2016. Filosofie společného vzdělávání zohledňuje individuální vzdělávací potřeby každého účastníka vzdělávání s ohledem na jeho zdravotní stav, sociální postavení a schopnosti. Novela školského zákona s účinností od 1. 9. 2016 výslovně definuje zásadu rovného přístupu ke vzdělávání uskutečňovaného v prostředí vzájemné úcty a respektu ke všem osobám, které se vzdělávání účastní.

Cíl 4.1

Zajistit přístupnost vzdělání žákům se zdravotním postižením prioritně v hlavním vzdělávacím proudu.

Vytvoření rovných příležitostí pro vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen žáků) je základním cílem Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2016–2020). Rok 2017 byl pro školská poradenská zařízení, školy a zejména pedagogy náročným obdobím zvláště s ohledem na zásadní změnu podpory vzdělávání žáků se znevýhodněním. Uplatňování práva na společné vzdělávání ve školách běžného vzdělávacího proudu garantuje žákům poskytování podpůrných opatření. Podmínkou úspěšné realizace společného vzdělávání je vysoká profesionalita pedagogických pracovníků. Pokud měli učitelé vytvořeny dobré podmínky pro svoji práci a nastaveny pomocné mechanismy jako školní supervize, mentoring či kvalitní kurzy dalšího vzdělávání podle konkrétních potřeb školy, byla i realizace přístupu ke vzdělávání žáka úspěšná. Aktuální informace, legislativní změny a metodiky byly aktuálně předávány do ředitelen a sboroven škol prostřednictvím Školského portálu.

Garantem vzdělávání pedagogických pracovníků v Pardubickém kraji bylo i v roce 2017 Centrum celoživotního vzdělávání Pardubice. Centrum realizuje individuální podporu z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání *Inkluzivní vzdělávání v Pardubickém kraji* (2016 – 2019). Další semináře byly tematicky rovněž zaměřeny na společné vzdělávání ve školách, školských zájmových a ubytovacích zařízeních, úpravu školních vzdělávacích programů a spolupráci asistenta pedagoga s učitelem (např. *Formální hodnocení, sebereflexe a kladné sebepojetí žáků, Jak na inkluzi prostřednictvím diferenciací a individualizace výuky, Role školního speciálního pedagoga v procesu inkluzivního vzdělávání v základních školách*, aj). Pozitivní ohlasy měly semináře pro asistenty pedagoga, které přispěly ke zkvalitnění práce těchto pedagogických pracovníků. Úspěšný byl modulární vzdělávací program Národního institutu pro další vzdělávání *Sedm kroků k inkluzivní škole*. Jednotlivá témata seminářů byla v rámci modulů zacílena na pomoc utvářet ve školách zdravé a důstojné prostředí pro všechny. Pedagogickým pracovníkům školských poradenských zařízení je určený 3letý projekt Národního ústavu pro vzdělávání *Kvalita-Inkluze-Poradenství-Rozvoj* (KIPR), který řeší otázky související se zajištěním kvality, provázanosti, srovnatelnosti a efektivity poradenských služeb a vytvořením předpokladů pro poskytování vhodných podpůrných opatření pro žáky, u kterých je třeba vyrovnat podmínky pro jejich vzdělávání. Cíleným vzděláváním pedagogických pracovníků dochází rovněž k posílení jejich participace na vytváření strategie školy v oblasti podpory žáků se zdravotním znevýhodněním.

Krajské centrum primární prevence, které provozuje Pedagogicko-psychologická poradna Ústí nad Orlicí, připravilo pro školy dlouhodobý program *Cesty z cesty* určený pro třídní kolektivy základních škol (např. *Stonožka* pro žáky 1. stupně nebo *Krok za krokem* pro žáky 6. a 7. ročníku). Jiným programem určeným třídním kolektivům byl projekt *Před tabulí, za tabulí*. Prostřednictvím těchto zážitkových programů byli žáci vedeni k posílení zdravých vrstevnických vztahů a vytvoření bezpečného klima v třídním kolektivu.

Podpora při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami byla poskytována bezplatně na základě doporučení školského poradenského zařízení prostřednictvím podpůrných opatření, zejména formou zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče, využitím asistenta pedagoga (při výuce i ve školní družině), využíváním kompenzačních pomůcek, vzděláváním podle individuálního vzdělávacího plánu nebo úpravou organizace, obsahu a metod vzdělávání. Nově nastavený způsob financování vzdělávání žáků se znevýhodněním nahradil nesystémový model prostřednictvím rozvojových programů. Na zabezpečení podpůrných opatření personálního charakteru (asistenti, pedagogická a speciálně pedagogická intervence) bylo v loňském roce vynaloženo ze státního rozpočtu 166.469.496,- Kč a na pořízení kompenzačních pomůcek 2.137.275,- Kč. Ve školách a školských zařízeních zřizovaných obcemi a krajem působilo k 30. 9. 2017 fyzicky 607 asistentů pedagoga, což bylo oproti předchozímu roku o 248 asistentů více.

Cíl 4.2

Podporovat rozvoj školských poradenských zařízení v Pardubickém kraji

Účelem činnosti školských poradenských zařízení, kterými jsou pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra, je zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáků a vytváření vhodných podmínek pro jejich vzdělávání jak ve školách běžného typu, tak ve školách speciálních. Ve sledovaném období poskytovaly poradny pedagogicko-psychologické poradenství a pomoc při vzdělávání primárně ambulantně na pracovišti poradny a návštěvami odborníků ve školách. Centra nabízela služby při vzdělávání žáků s mentálním, tělesným, zrakovým či sluchovým postižením, vadami řeči, souběžným postižením více vadami nebo autismem zejména ve školách, popř. v rodinách, ale i ambulantně na pracovišti centra.

V mnoha školách vznikala školní poradenská pracoviště ve složení školní psycholog nebo školní speciální pedagog, výchovný poradce (kariérový poradce) a školní metodik prevence. Náplní činnosti školních poradenských pracovišť je mj. poskytování poradenských a konzultačních služeb pro žáky, jejich zákonné zástupce a pedagogy. Rovněž nastavují mechanismy pro úspěšné vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole. Finanční prostředky na zabezpečení školních psychologů či školních speciálních pedagogů získaly školy prostřednictvím tzv. *šablon* z fondů EU z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (2014 – 2020).

Za účelem zabezpečení dostatečné odborné personální podpory pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami získal Pardubický kraj dotaci MŠMT z *Rozvojového programu na podporu navýšení kapacit ve školských poradenských zařízeních v roce 2017* v celkové výši 6.412.681,- Kč, což umožnilo rozšíření pozic odborných pracovníků o 11,6 zaměstnanců. Z rozpočtu Pardubického kraje bylo na základě požadavků školských poradenských zařízení uvolněno 187.300,- Kč na vybavení zařízení diagnostickými nástroji.

V doporučení Krajského plánu bylo i motivovat vedení školy, aby nabídka sortimentu školních bufetů odpovídala zásadám zdravé výživy. Jistě pozitivní zprávou je rozšíření počtu škol, do kterých je zajišťován rozvoj zdravých svačinek, a to v rámci projektu České abilympijské asociace, z.s. V roce 2016 byly svačinky rozváženy do 7 škol v Pardubicích, 1 školy do Chrudimi a 2 úřadů v Pardubicích. V roce 2017 se počet škol zvýšil, šlo již o 11 škol (10 v Pardubicích, Gymnázium v Holicích); rozvezeno bylo přes 40.000 svačinek.

5. Oblast zdraví a zdravotní péče

Jedním z hlavních cílů Krajského plánu je přispět k zajištění dostupné a kvalitní péče pro osoby se zdravotním postižením.

Cíl 5.1

Podporovat osvětovou činnost v oblasti péče o osobu se zdravotním postižením, včetně vzdělávání zdravotnické veřejnosti v problematice zdravotního postižení.

Pardubický kraj je aktivně zapojen do programu „Přátelská nemocnice“. Zdravotnická zařízení - Nemocnice Pardubického kraje, a.s., se v rámci tohoto projektu zapojují do řady specializovaných aktivit vedoucích k vyškolení personálu pracujícího s nevidomými či neslyšícími pacienty, preventivních programů pro seniory, monitorování bolesti či ověření spokojenosti dětských pacientů. Pokračovaly takzvané animační programy Východočeské galerie v Pardubicích na odděleních, kde pacienti tráví delší čas. Vznikla také specializovaná linka výživy a byla sjednocena dieta pro matky po porodu. I v roce 2017 aktivity v rámci programu „Přátelská nemocnice“ zaměřené na problematiku osob se zdravotním postižením pokračovaly. V návaznosti na tuto cílovou skupinu osob se jednalo například o tyto aktivity:

- „Prostředí a pacient“ – TyfloCentrum Pardubice, o.p.s.
- „Prostředí a pacient“, „Dobrovolnictví“ – Východočeská galerie v Pardubicích
- „Prostředí a pacient“ – Fakulta zdravotnických studií Univerzity Pardubice
- „Umírající pacienti a jejich rodiny“ (paliativní péče)
- „Prostředí a pacient“
- Edukační materiály v rámci jednotlivých aktivit projektu

Ve zdravotnických zařízeních zřizovaných Pardubickým krajem jsou rovněž pravidelně pořádány vzdělávací akce zaměřené na spolupráci zdravotně-sociálních pracovníků. Školení probíhá i v mnoha dalších oblastech – Hojení ran, Paměťové metody aneb s minimální námahou k dokonalé paměti, II. Pardubický den fyzioterapie a ergoterapie atd.

Na internetových stránkách Nemocnice Pardubického kraje, a.s. jsou v sekci Důležité odkazy – Zdravotnické informace, krizové linky, pomoc v krizi – Pomoc hendikepovaným uveřejněny odkazy na internetové adresy určené pro osoby se zdravotním postižením (např. Informační portál HELPNET, stránka věnovaná nemocným po odstranění oka a odkaz na internetový portál Národní rady zdravotně postižených).

Pokračuje se v nastoleném procesu Transformace péče o ohrožené děti.

Cíl 5.2

Navázat na celostátní reformu psychiatrické péče a přizpůsobit síť psychiatrické péče potřebám pacientů s duševním onemocněním.

R/77/16 byla následně ustanovena komise Rady Pardubického kraje pro koordinaci služeb v oblasti duševního zdraví na volební období 2017 – 2020, jejímž úkolem je zejména mapování změn a rozvoje systému služeb pro osoby s duševním onemocněním, navrhování plánů a opatření ke zlepšení fungování a dostupnosti sítě služeb pro tuto cílovou skupinu, V roce 2016 vznikla platforma služeb pro osoby se zdravotním postižením. Usnesením prosazování mechanismu koordinace služeb, mezioborové a multidisciplinární spolupráce, výměna příkladů dobré praxe apod.

Cíl 5.3

Zajistit návaznost zdravotní péče a sociální práce, aby byla osobám se zdravotním postižením poskytnuta následná péče a potřebné sociální služby.

Ve zdravotnickém zařízení Nemocnice Pardubického kraje, a.s., je zřízena pracovní pozice zdravotně sociální pracovník, kterého mohou pacienti při odchodu ze zdravotnického zařízení kontaktovat. Jde o službu poskytovanou na žádost lékaře, jím pověřeného nelékařského zdravotnického pracovníka nebo přímo na žádost pacienta či jeho blízkých.

I nadále probíhá spolupráce mezi zdravotně sociálními pracovníky nemocnic a dalších zdravotnických zařízení a sociálními pracovníky obcí i sociálních služeb při řešení konkrétních nepříznivých sociálních situací klientů (např. zajištění následné péče a sociálních služeb po ukončení hospitalizace apod.).

V Pardubické nemocnici má sídlo Krajské edukační centrum Profesní unie zdravotnických pracovníků Čech, Moravy a Slezska (POUZP ČMS), jehož posláním je organizovat a zajišťovat celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků v souladu s obecně závaznými právními předpisy a koordinovat činnost ostatních edukačních center zřízených Radou POUZP ČMS.

Rovněž ve zdravotnických zařízeních zřizovaných Pardubickým krajem je zajištěna návaznost v poskytování zdravotní a sociální péče a to jednak formou sociálního poradenství nebo v některých zdravotnických zařízeních (LDN Rybitví, Albertinum-OLÚ Žamberk) zřízením sociálních lůžek. Pobytové sociální služby se poskytují osobám, které již nevyžadují lůžkovou zdravotní péči, ale vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nejsou schopny se obejít bez pomoci jiné fyzické osoby a nemohou být proto propuštěny ze zdravotnického zařízení lůžkové péče do doby, než jim je zabezpečena pomoc osobou blízkou nebo jinou fyzickou osobou nebo zajištěno poskytování terénních nebo ambulantních sociálních služeb anebo pobytových sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb.

6. Oblast zaměstnávání

Osoby se zdravotním postižením tvoří na trhu práce jednu z nejzranitelnějších skupin. Základním cílem Krajského plánu v oblasti zaměstnávání je právě podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením a cílené podporování sociálního podnikání.

Cíl 6.1

Podporovat zaměstnávání osob se zdravotním postižením v Pardubickém kraji.

Krajský úřad Pardubického kraje, oddělení personálních věcí, monitoruje osoby se zdravotním postižením prostřednictvím mzdového programu VEMA, kde jsou tyto osoby evidovány.

V roce 2017 zaměstnával krajský úřad 13 osob se zdravotním postižením. Jednalo se o 9 osob pobírajících invalidní důchod I. a II. stupně, 2 osoby s těžším zdravotním postižením a 2 osoby zdravotně znevýhodněné.

Na základě dostupných informací k vyhodnocení plnění povinného podílu dle zákona č. 435/2014 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, bylo v příspěvkových organizacích zřizovaných Pardubickým krajem v oblasti sociálních služeb k 31. 12. 2017 zaměstnáno celkem 32,61 osob (pro srovnání s rokem 2016, kdy se jednalo o 26,48 osob, došlo k navýšení). Dle zákona mělo být zaměstnáno celkem 34,4 osob, rozdíl byl pokryt nákupem výrobků od firem, které osoby se zdravotním postižením zaměstnávají; 1 organizace musela kvůli nesplnění povinného podílu provést malý odvod do státního rozpočtu.

Ve školách a školských zařízeních zřizovaných Pardubickým krajem (ZŠ, SŠ) bylo k 31. 12. 2017 zaměstnáno 148 osob se zdravotním postižením. Ve školách a školských zařízeních

(MŠ, ZŠ) zřizovaných obcemi bylo zaměstnáno 218 osob se zdravotním postižením a v soukromých MŠ, ZŠ a SŠ bylo zaměstnáno 6 osob se zdravotním postižením.

Krajská knihovna v Pardubicích zaměstnává jednu zaměstnankyni s částečným invalidním důchodem (I. stupeň) a 2 zaměstnankyně zdravotně znevýhodněné.

Regionální muzeum v Chrudimi a Východočeská galerie v Pardubicích nezaměstnává žádného zaměstnance se zdravotním postižením.

Regionální muzeum v Litomyšli zaměstnává 1 zaměstnance s invaliditou I. stupně a 1 zaměstnance s invaliditou II. stupně.

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě je organizace, která má méně než 25 zaměstnanců a tudíž nepodléhá povinnosti zaměstnávat určitý podíl pracovníků v kategorii ZTP. Přesto RMVM zaměstnává jednu osobu s ZTP s invaliditou II. stupně.

Východočeské muzeum v Pardubicích je organizace s více než 25 přepočtenými zaměstnanci, proto musel být splněn povinný podíl zaměstnávaných osob se zdravotním postižením (pro rok 2017 to bylo povinné zaměstnání 2,81 osob). Reálná situace byla 5,17 osob. Východočeskému muzeu v Pardubicích se toto plnění dařilo i v minulých letech, protože spolupracuje s Úřadem práce ČR a v rámci různých grantů zaměstnává na vhodné pracovní pozice přednostně osoby se zdravotním postižením. Pravidelně tedy o zaměstnávání osob se zdravotním postižením informuje jak Krajský úřad Pardubického kraje, tak naše partnery např. Úřad práce ČR.

Co se týká vyhodnocení situace na **trhu práce v zaměstnávání občanů se zdravotním postižením**, věnují úřady práce této cílové skupině zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání. Tyto osoby mohou využít individuálního i skupinového poradenství, které jim poskytují specializovaní poradci. Dále mají možnost se začlenit do pracovní rehabilitace, ve které jsou individuálně stanoveny cíle pomoci pro návrat na trh práce. V rámci aktivní politiky zaměstnanosti je možné zapojení do **regionálních individuálních projektů**, jejichž cílem je pomoci účastníkům projektů při hledání zaměstnání sladit jejich zdravotní stav s pracovním životem. V roce 2017 se osoby se zdravotním postižením mohly zapojit do dvou projektů realizovaných Krajskou pobočkou Úřadu práce ČR v Pardubicích (realizace obou projektů v období od 1. 2. 2016 - 30. 9. 2018), a to projektu Návrat do práce v Pardubickém kraji, který je určen nejen pro osoby se zdravotním postižením, a Nový start pro aktivní život v Pardubickém kraji, do kterého mohou být zapojeny osoby se zdravotním postižením, které jsou do 25 let či nad 50 let a současně jsou v evidenci úřadu práce minimálně 4 měsíce. Od roku 2017 realizuje Úřad práce ČR **celorepublikový projekt** Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce (OZP) díky kterému došlo v rámci Pardubického kraje k navýšení pracovníků poskytující poradenství osobám se zdravotním postižením.

Aktuální kontakty na pracovníky vykonávající specializované poradenství pro osoby se zdravotním postižením jsou uvedeny na webových stránkách Pardubického kraje, sekci osoby se zdravotním postižením.

Počet ukončených evidencí osob se zdravotním postižením v Pardubickém kraji byl v roce 2017 2 962 osob; vzhledem k některým opakovaným evidencím se však jednalo pouze o 2 790 osob. Úřad práce statisticky nesleduje, k jakému zaměstnavateli ve smyslu chráněného nebo otevřeného trhu práce osoba se zdravotním postižením po ukončení evidence nastoupí. V případě, že tyto osoby ukončí evidenci na vlastní žádost, nemusí ani uvádět, zda nastupují do zaměstnání.

Cíl 6.2

Zvyšovat povědomí o organizacích provozujících pracovní a sociální rehabilitaci, sociální podnikání nebo chráněná pracovní místa v Pardubickém kraji a vytvářet podmínky pro prezentaci a prodej výrobků osob se zdravotním postižením.

V rámci **prostupného systému sociální a pracovní rehabilitace osob se zdravotním postižením** nastaveného MPSV byla nadále Krajskou pobočkou Úřadu práce ČR v Pardubicích organizována čtvrtletní setkání zainteresovaných pracovníků z řad úřadu práce (za útvary zprostředkování, trhu práce a poradenství), poskytovatelů sociálních služeb (sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny) a zaměstnavatelů osob se zdravotním postižením (celkový počet zapojených subjektů). Tato setkání slouží k prohlubování vzájemné spolupráce, sdílení informací a zvýšení efektivity v rámci práce s osobami se zdravotním postižením a mapování možností uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce. V rámci zajištění pracovní rehabilitace jsou úřadem práce svolávány tzv. odborné pracovní skupiny na okresní úrovni, jež mají za cíl projednat konkrétní případy osob se zdravotním postižením, které si podaly žádost o pracovní rehabilitaci, a dát doporučení pro další směřování těchto klientů úřadu práce. Tato odborná skupina se setkává nepravidelně dle individuální potřeby a je složena z menšího počtu zástupců úřadu práce, poskytovatelů sociálních služeb a zaměstnavatelů osob se zdravotním postižením.

V průběhu roku 2017 byly úřadem práce v rámci kraje realizovány okresní **Burzy práce pro osoby se zdravotním postižením**, kde se zájemci z řad veřejnosti a uchazečů o zaměstnání mohli seznámit s obsahem činností jednotlivých firem zaměstnávajících osoby se zdravotním postižením a případnou nabídkou volných pracovních míst.

Pardubický kraj aktivně podporuje dobrovolnictví. 8. 6. 2017 se ve Svitavách uskutečnil **Den dobrovolnictví**, na kterém se představilo několik desítek dobrovolnických center se svými dobrovolnickými aktivitami – od pomáhání v sociálních a zdravotnických službách, přes zájmové a volnočasové aktivity. Dobrovolnická centra měla možnost prodiskutovat potřebné otázky během jednání u kulatého stolu, které se uskutečnilo v odpoledních hodinách. V rámci této akce byl velmi bohatý doprovodný program pro děti a rodiče.

4. 12. 2017 se v Pardubicích uskutečnil **Galavečer oceňování dobrovolníků**, nevládních neziskových organizací a společensky odpovědných firem. Tuto akci pořádá nezisková organizace Koalice nevládek Pardubicka společně s Pardubickým krajem a dalšími subjekty (v roce 2017 konkrétně Europe Direct a Rytmus Východní Čechy). Při této příležitosti bylo za svou celoroční pomoc potřebným oceněno 18 dobrovolníků, 10 neziskových organizací a 12 firem.

Závěr roku byl zpestřen zrealizováním již 4. ročníku **Adventní výstavy**. Uskutečnila se 6. 12. 2017 v budově „Reálky“ Krajského úřadu Pardubického kraje a již tradičně se jí zúčastnili jak poskytovatelé sociálních služeb z řad neziskových organizací, tak zástupci příspěvkových organizací zřizovaných Pardubickým krajem a obcemi v regionu; doplněna byla také kulturním vystoupením s vánoční tematikou.

Co se týká vytváření podmínek pro prezentaci a prodej výrobků osob se zdravotním postižením je jistě pozitivní zprávou, že Pardubický kraj v průběhu roku 2017 začal k propagaci kraje prostřednictvím dárkových předmětů Pardubického kraje spolupracovat s chráněnou dílnou, pilotně se jednalo o terapeutickou dílnu Charita Moravská Třebová. V dalších letech je plánováno, že přibudou další subjekty.

Cíl 6.3

Podporovat sociální podnikání v kraji zaměřené na zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Pardubický kraj věnuje sociálnímu podnikání velkou váhu, patří mezi průkopníky této oblasti. Databáze zaměstnavatelů provozujících sociální podnikání je veřejně dostupná na této adrese: <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/adresar-socialnich-podniku/misto-vykonu2>. Nad tento rámec byla uvedená databáze ze strany Pardubického kraje rozšířena a pro interní účely je k dispozici v rámci úřadu.

V souvislosti se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením je od roku 2016 upraven dotační program **Sociální podnikání** zaměřený na podporu sociálního podnikání na území Pardubického kraje i o podporu sociálního podnikání v rámci stáží studentů (handicapovaných) v sociálních podnicích, coby možného nástroje jejich pracovního uplatnění. Dotace je částečnou podporou sociálního podnikání, další formou je zaměstnávání samotných osob se zdravotním postižením sociálními podnikateli.

V roce 2017 bylo z tohoto dotačního programu podpořeno 12 projektů zaměřených na problematiku osob se zdravotním postižením 11 organizací v částce 1.603.000,-Kč. Jednalo se o projekty zaměřené na podporu pracovních podmínek pro osoby se zdravotním postižením, zejm. na úpravu pracovních míst, pořízení techniky, vybavení, aj.

V porovnání s rokem 2016, kdy bylo z tohoto dotačního programu podpořeno celkem 10 organizací se 13 projekty zaměřenými na podporu pracovních podmínek pro osoby se zdravotním postižením, v celkové výši 1.067.000,-Kč, došlo v roce 2017 k navýšení poskytnuté částky dotace.

Pardubický kraj ve spolupráci s KONEP realizuje **Burzy filantropie**. Jejich prostřednictvím bylo z rozpočtu Pardubického kraje v roce 2016 podpořeno 20 projektů, z nichž 9 bylo zaměřeno právě na osoby se zdravotním postižením k navýšení částky i podpořených projektů v rámci tohoto dotačního titulu. Pardubický kraj podpořil celkem 21 projektů, z nichž 12 projektů 11 organizací ve výši 140.000,-Kč bylo zaměřeno právě na osoby se zdravotním postižením (např. zajímavý projekt dítěte s postižením autistického spektra – Matrix, či projekt Cyklocentrum, aj.).

7. Oblast přístupu ke kulturnímu dědictví a účast na kulturním životě a sportu

Hlavním cílem Krajského plánu je napomoci osobám se zdravotním postižením zapojit se aktivně do kulturních a sportovních aktivit.

Cíl 7.1

Podporovat kulturní a sportovní aktivity osob se zdravotním postižením na území Pardubického kraje.

Krajská knihovna v Pardubicích (dále jen KK) spolupracuje s organizacemi zajišťující služby pro osoby se zdravotním postižením, plní status Handicap friendly v knihovnách – probíhá integrace, nabízí služby pro neslyšící, nevidomé, osoby s psychickým postižením. KK zařazuje do své nabídky i nové metody práce, jako jsou arteterapie a muzikoterapie. Zaměstnanci knihovny jsou pravidelně školeni a na pracovišti je přítomna pracovnice ovládající znakování. Spolupráce probíhá také s dalšími organizacemi, např. Tyfloservisem, Integračním centrem Kosatec, školou Svítání, Lentilkou a jinými organizacemi.

V **Regionálním muzeu v Litomyšli** je většina lektorovaných programů přizpůsobována návštěvníkům s různými typy zdravotního postižení. Jsou využívány specializované

programy (např. několikaletý program na řemesla), a řadu z programů, i nespecializovaných, osoby se zdravotním postižením skutečně navštěvují.

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě je v databázi České abilympijské asociace, z.s. na <http://www.caaos.cz/nase-aktivity/konzultace-bezbarierovosti/>, kde je konstatováno, že pro tělesně postižené je přístupné pouze přízemí výstavních prostor.

Východočeské muzeum v Pardubicích již řadu let aktivně spolupracuje s Českou abilympijskou asociací (více také výše v oblasti přístupnosti staveb, dopravy a informací). Česká abilympijská asociace, z.s. je členem pracovní skupiny pro jednotnou metodiku mapování a kategorizaci přístupnosti prostředí a od 01. 01. 2016 vyhodnocuje Česká abilympijská asociace zmapované objekty podle jednotné metodiky kategorizace a přístupnosti objektů. Již v roce 2014 proběhlo mapování kulturních zařízení ve městě Pardubice, jehož výstupy jsou veřejně přístupné (vše na <http://www.caaos.cz/nase-aktivity/konzultace-bezbarierovosti/>). V roce 2017 vznikly v prostorách VČM bezbariérové toalety, o změně informovala na svých stránkách i Česká abilympijská asociace. (http://www.caaos.cz/data/pristupnost/pardubice/KP_2.pdf, http://www.caaos.cz/data/vyjadreni/2017/belohlavkova/90%20KS%20Pce_be.pdf)

V roce 2017 se na zámku uskutečnila řada akcí, ať už v režii muzea nebo jiné externí instituce, které díky bezbariérovému přístupu na zámek a pohybu v něm byly přístupné i osobám se zdravotním postižením – jednalo se zejména o akce, které se konaly na velkém a malém nádvoří, v Rytířských sálech, Multifunkčním sále apod.

Pro handicapované sportovce je každoročně vyhlašován **dotační Program B2: Podpora handicapovaných sportovců**. Celkový finanční objem prostředků určených pro tento program činil v roce 2017 440 tis. Kč a podpořeno bylo 16 žádostí. Formou individuálních dotací bylo v roce 2017 podpořeno 5 projektů handicapovaných sportovců ve výši 205 tis. Kč.

Cíl 7.2

Podporovat návštěvnost osob se zdravotním postižením v kulturních institucích zřizovaných Pardubickým krajem.

Krajská knihovna v Pardubicích - Držitelé průkazek ZTP mají 50% slevu, registrace pro nevidomé a slabozraké je vstup zdarma.

Regionální muzeum v Litomyšli - Držitelé průkazek ZTP mají 50% slevu, držitelé ZTP/P mají vstup zdarma.

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě - Osoby se zdravotním postižením a organizace poskytující služby pro osoby se zdravotním postižením mají v této instituci vstup zdarma.

Východočeská galerie v Pardubicích - Držitelé průkazu ZTP mají vstup zdarma, do výstavních prostor je umožněn vstup nevidomým osobám s vodícím psem.

Východočeské muzeum – Dle platného ceníku vstupného do Východočeského muzea v Pardubicích mají 50% slevu z ceny vstupného: děti, studenti a senioři nad 65 let a dále vstup zdarma: děti do šesti let a držitelé průkazu ZTP, ZTP/P. Zároveň, na základě individuálních objednávek prohlídek, je poskytováno i poloviční vstupné organizacím, které pracují s osobami se zdravotním postižením (tedy i jejich zaměstnancům, které doprovázejí tyto osoby). V minulém roce bylo takto spolupracováno např. s neziskovou organizací CEDR Pardubice apod.

8. Oblast sociálních věcí

Při poskytování sociálních služeb v Pardubickém kraji je uplatňován individuální přístup k uživatelům a jsou respektovány jejich potřeby, přičemž v maximální možné míře je podporována jejich samostatnost, jejich rozhodování v péči o vlastní osobu, při zajištění chodu domácnosti, aj.

Hlavní strategií Pardubického kraje je zajištění běžného způsobu života osobám se zdravotním postižením a jejich rodinám v jejich přirozeném rytmu složeném z pracovních a volných dní, dále pak být součástí jejich přirozené komunity a co nejvíce ovlivňovat jejich život s ohledem na zdravotní postižení. Pardubický kraj deklaruje tímto cílem svůj záměr podporovat sociální služby pomáhající rodinným příslušníkům při péči o osobu blízkou v přirozeném prostředí a zároveň podporovat projekty a aktivity zaměřené na podporu pečujících osob. Pardubický kraj (Pk) aktuálně podporuje neformální péči a pečující osoby prostřednictvím sítě sociálních služeb, které poskytují péči a podporu osobám závislým na péči (zejména terénní a ambulantní služby sociální péče), včetně odlehčovacích služeb.

Cíl 8.1

Podporovat sociální služby a navazující činnosti ve prospěch osob se zdravotním postižením.

Dotace na sociální služby poskytovaná dle § 101a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, činila téměř 585 mil. Kč, z toho cca 92 mil. Kč pak bylo poskytnuto na služby pro osoby se zdravotním postižením (přesnou částku nelze určit s ohledem na kumulaci cílových skupin v rámci některých služeb).

Příspěvek zřizovatele organizací Pardubického kraje, které poskytují sociální služby osobám se zdravotním postižením, činil v roce 2017 79.853.654,-Kč.

Z individuálního projektu „Rozvoj sociálních služeb v Pardubickém kraji“ jsou podporovány služby raná péče, sociálně terapeutické dílny a sociální rehabilitace. V roce 2017 činila podpora služeb částku 40.378.791,-Kč.

V roce 2017 podpořil Pardubický kraj z programu Podpory sociálních služeb (program 1) celkem 71 poskytovatelů sociálních služeb (terénních, ambulantních i pobytových) pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením celkovou dotací 17 mil. Kč.

V dotačním programu 2 – Program podpory aktivit navazujících na služby poskytované podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, bylo podpořeno 20 projektů 15 organizací v celkové částce 2.297.000,-Kč, z toho 4 projekty 4 organizací byly zaměřené na specializovanou dopravu osob s omezenou schopností pohybu, a to v celkové výši 1.511.000,-Kč.

V individuální dotaci bylo podpořeno celkem 18 projektů 15 organizací pro osoby se zdravotním postižením v celkové výši 1.241.050,- Kč, z toho 220.000,-Kč bylo poskytnuto na podporu spolků pro osoby se zdravotním postižením, a 170.000,-Kč na mapování bezbariérovosti.

Cíl 8.2

Podpora osob pečujících o osoby se zdravotním postižením.

V roce 2017 bylo v základní síti sociálních služeb zahrnuto 74 lůžek pobytových odlehčovacích služeb, z toho 51 lůžek bylo vyčleněno pro osoby se zdravotním postižením, případně osoby se zdravotním postižením a seniory. Pro rok 2018 byla kapacita

odlehčovacích služeb navýšena na 103 lůžek. Počet lůžek pro osoby se zdravotním postižením zůstal zachován.

Na území Pardubického kraje je poskytována hospicová péče, a to jak terénní (domácí hospicová péče), tak pobytovou formou (Hospic Smíření Chrudim).

V rámci projektu „Přátelská nemocnice“ dochází k proškolení personálu ve zdravotnických zařízeních zřizovaných Pardubickým krajem. Aktivita v rámci projektu „Umírající pacienti a jejich rodiny (paliativní péče)“ jsou zaměřené na paliativní péči potřebnou v poslední etapě života a proběhly také v průběhu roku 2017 (viz také výše, cíl 5.1).

Ve spolupráci Krajského úřadu Pardubického kraje s Národní radou osob se zdravotním postižením Pardubického kraje proběhla dne 14. 3. 2017 na krajském úřadu přednáška na téma **„Důchodové pojištění a nový občanský zákoník – otázky a odpovědi pro osoby se zdravotním postižením“**.

K podpoře pečujících přispělo také benefiční představení Anastasia realizované dne 7. 4. 2017 Národní radou osob se zdravotním postižením, pod záštitou radního Pardubického kraje. Výtěžek benefice byl darován dítěti s těžkým kombinovaným postižením, o které pečuje rodina.

Dne 17. 5. 2017 pořádal Pardubický kraj s Národní radou osoby se zdravotním postižením Pardubického kraje konferenci na téma **„Praktické zkušenosti pečujících osob s aplikací nového občanského zákoníku v oblasti opatrovnictví.“** Konference byla otevřena široké veřejnosti a zazněly na ní příspěvky na aktuální téma spojené s opatrovnictvím od zástupců Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Ministerstva spravedlnosti, Kanceláře veřejné ochránkyně práv, Národní rady osob se zdravotním postižením. Odpolední blok byl veden diskusní formou a za účasti odborníků a pečujících osob zde byly řešeny praktické problémy pečujících osob.

9. 10. 2017 se na Krajském úřadu Pardubického kraje konal workshop **„Jak zlepšit postavení pečujících osob“** konaný pod záštitou náměstkyně Ministerstva práce a sociálních věcí Mgr. Jany Hanzlíkové.

V roce 2017 se setkávaly laické pečující osoby v podpůrných skupinách, a to jak v rámci projektu Diakonie ČCE „Pečuj doma a s námi“, tak v rámci projektu Podpora neformálních pečovatelských skupin v okrese Pardubice – Podpora jejich kompetencí a systémové spolupráce realizovaném JHS Centre, o.p.s.

V 18 městech regionu Pardubického kraje proběhly v průběhu listopadu 2017 besedy na téma Alzheimerova nemoc – fenomén dnešní doby?

Zástupce Pardubického kraje je členem skupiny expertů v rámci projektu – **Podpora neformálních pečujících II** realizovaného Fondem dalšího vzdělávání. Koncem roku 2017 probíhala aktivní spolupráce na Příručce pro pečující. Brožura bude k dispozici v průběhu roku 2018.

Závěrečné shrnutí vyhodnocení za rok 2017:

Cíle a opatření tohoto dokumentu jsou zaměřeny na vytváření podmínek vedoucích ke zlepšení kvality života osob se zdravotním postižením Pardubického kraje. Některá opatření se ve spolupráci se zainteresovanými odbory Krajského úřadu Pardubického kraje a jinými subjekty podařilo v roce 2017 naplnit zcela, některá jsou plněna částečně, jiná průběžně. Pozitivně je hodnocena spolupráce se zainteresovanými odbory krajského úřadu při každoročním vyhodnocování tohoto strategického dokumentu.